

Гарантування фіскальної безпеки України повинно бути реалізоване шляхом проведення зваженої політики держави через призму забезпечення формування сприятливого фіскального простору та ефективного стратегічного управління фіскальною безпекою держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баранецька О. Проблеми фіскальної безпеки держави в умовах сьогодення / Ольга Баранецька // Наукова молодь: інноваційні підходи в освіті і науці: матеріали II наук.-практ. Інтернет – конф. – Луганськ: Державний заклад «Національний університет імені Тараса Шевченка», 2012. – С. 25–27.

Вівчар О. І.

к.е.н., доцент кафедри фінансово-економічної безпеки та інтелектуальної власності ЮФ ТНЕУ

СУЧАСНА ПРАГМАТИКА ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В сучасних умовах дисбалансу економічних процесів функціонування та розвитку підприємницьких структур залишається незадовільним. Неможливо залишити поза увагою те, що в Україні зменшується чисельність малих і середніх підприємств, скорочується кількість діючих фізичних осіб – суб'єктів підприємництва, рівень зайнятості та обсягів виробництва і реалізації продукції (надання послуг) у секторі. Безперечно, що в таких умовах господарювання залишається проблема економічної безпеки бізнесу, а зокрема – її фінансової складової.

Згідно проведених аналітичних досліджень нами встановлено, що загальні кількісні показники розвитку підприємництва (що характеризують параметри фінансової незалежності, ефективності використання фінансових ресурсів підприємств та здатності до акумулювання та збільшення обсягів фінансових ресурсів підприємницького сектору економіки) свідчить про досить низький рівень фінансової безпеки підприємництва в країні. Дані висновки зроблені на основі того, що є досить малий фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, низький рівень рентабельності операційної діяльності підприємств, перевищення суми кредиторської заборгованості, збільшення частки підприємств, які не здійснюють фінансово-господарської діяльності, велика частка збиткових підприємств, яка становить понад третину від усіх суб'єктів господарювання, мала середньомісячна заробітна плата одного найманого працівника та інші [2, с. 30].

У цьому контексті також необхідно розглядати умови забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання: високий ступінь гармонізації й узгодження фінансових інтересів підприємства з інтересами оточуючого середовища та інтересами його персоналу; наявність на підприємстві стійкої до загроз фінансової системи, яка спроможна забезпечувати реалізацію: фінансових інтересів, місії і завдань; збалансованість і комплексність фінансових інструментів і технологій, які використовуються на підприємстві; постійний і динамічний розвиток фінансової системи (підсистеми) підприємства [5, с. 78].

Типовим прикладом є те, що у 2014 р. фінансовий результат від звичайної діяльності у будівництві становив лише 0,4 млрд. грн, а рівень рентабельності – 0,8 %; високими темпами продовжують зростати ціни на продукцію суб'єктів підприємництва у реальному секторі економіки України (у межах 13-20 % щорічно); високою все ще залишається вартість відсоткових ставок за комерційними кредитами підприємств (яка у середньому на 50-100 % перевищує рівень зростання цін); нижчими за критичне були у 2014 р. значення середнього коефіцієнта загальної ліквідності у промисловості, будівництві, сфері транспорту та зв'язку, а також середнього коефіцієнта фінансової незалежності у промисловості та будівництві; продовжує зростати сукупний рівень оподаткування підприємств [6]. Усі ці чинники негативно впливають на фінансово-економічний стан, ефективність та фінансову безпеку суб'єктів підприємницьких структур.

Вважаємо доцільно акцентувати увагу на тому, що характерними для нашої держави залишаються такі проблемні аспекти, як низький рівень захищеності інтересів інвесторів, що стримує процеси як внутрішнього, так і зовнішнього інвестування та перешкоджає належному оновленню матеріально-технічної бази вітчизняних підприємств, технічній модернізації економіки; нерозвиненість системи кредитної інформації, що є однією з перешкод подальшого розвитку вітчизняної системи кредитування, зокрема за напрямками: пришвидшення операцій кредитування, покращення рівня довіри між фінансовими установами та суб'єктами підприємництва, зниження вартості кредитних ресурсів (її діапазону, доступності, обсягів інформації про кредитування юридичних осіб, наявності в державних реєстрах чи приватних бюро); критично низька ефективність (стосовно стимулювання ділової активності населення) системи оподаткування, що практично унеможливає отримання підприємствами високих показників фінансової та економічної ефективності діяльності, не сприяє капіталізації підприємств, ведення ними «прозорої» підприємницької та фінансової діяльності [1, с. 9].

Дотримуючись логіки нашого дослідження варто зазначити, що основними векторами розвитку суб'єктів господарювання у контексті зміцнення фінансової безпеки є:

– покращення вітчизняної податкової системи передусім щодо: загального зниження рівня податкового навантаження, а також вирівнювання останнього для всіх суб'єктів підприємництва; сприяння розвитку інноваційно-інвестиційного типу виробництва;

– стимулювання подальшого розвитку інформаційного складника фінансово-кредитної системи в Україні та її регіонах [4, с. 10].

Щодо даної наукової проблематики слід торкнутися оцінки системи державного регулювання підприємництва на предмет її ефективності щодо покращення фінансових позицій підприємств вітчизняними підприємцями, на основі чого встановлено, що основний негативний вплив має нестабільність державної політики та корупція в органах державного управління і контролю.

Неможливо залишити поза увагою те, що більшість вітчизняних підприємницьких структур в нашій державі стикається з високими процентними ставками, які збільшують вартість капіталу та стають часто непереборною перешкодою на шляху розвитку нового бізнесу. Високі ставки податків поєднуються з браком кредитів на розвиток приватного сектору та дефіцитом довіри до вітчизняного банківського сектору.

Висловлюємо переконання, що однією з причин недостатнього рівня доступності суб'єктів підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів у регіонах України є те, що в нашій державі неповною мірою використовується механізм державної фінансової підтримки підприємництва. Так, на сьогодні не лише законодавчо закріплено, але й розроблено та відпрацьовано на практиці механізми фінансово-кредитного сприяння суб'єктам підприємництва. Водночас аналіз цієї складової державної політики виявив неоднозначне ставлення з боку органів місцевого самоврядування у різних регіонах України. В окремих областях виділяються достатні кошти для фінансування програм фінансово-кредитного сприяння суб'єктам підприємництва, в окремих – кошти не виділяються взагалі.

Також досліджуючи питання фінансової безпеки стикаємося з проблемою якості функціонування вітчизняної системи забезпечення фінансової безпеки підприємництва, яка залишається вкрай незначною та недостатньо ефективною через існування системних недоліків вітчизняної фінансово-кредитної системи; малу роль діяльності більшості суб'єктів як загальної, так і фінансово-кредитної інфраструктури у сприянні зміцненню фінансової безпеки підприємництва; практично відсутність можливостей щодо пільгового доступу чи використання суб'єктами підприємництва фінансових ресурсів.

Одразу ж зауважимо, що подальші дослідження в аналізованій сфері доцільно здійснювати за напрямками: покращення фінансового результату і рентабельності підприємств; збільшення кількості та частки діючих і прибуткових підприємств; покращення ліквідності і фінансової стійкості суб'єктів підприємництва; активізація інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств; удосконалення фінансово-кредитної підтримки підприємництва; розвиток інституційної інфраструктури системи фінансової безпеки бізнесу.

На нашу думку, для покращення функціонування господарюючих суб'єктів в контексті зміцнення фінансової складової необхідно є наступними [3, с. 196]: сформулювати довготривалі цілі бізнесу, уміти готувати і реалізовувати стратегію їх досягнення; удосконалювати систему бухгалтерського обліку і управління фінансами; оптимізувати корпоративну структуру (структуру володіння і контролю) і оподаткування; удосконалити процедури корпоративного управління і захисту прав інвесторів, тобто в компанії має бути ефективна система ухвалення рішень, а інвестори (як великі, так і дрібні) повинні мати можливість перевіряти роботу менеджменту і впливати на неї; створити сприятливий імідж компанії і торговельну марку; забезпечувати ліквідність коштовних паперів компанії і розширення доступу до фінансування й інвестицій; впроваджувати технологічні інновації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барановський О. Проблеми власності та легалізації капіталів і доходів в Україні / О. Барановський, В. Сіденко // Національна безпека і оборона. – 2012. – № 2 (50). – С. 9.
2. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т.Г. Васильців. – Львів: Вид-во “Арал”, 2008. – 386 с.
3. Вівчар О. І. Прагматизм прискорення бізнесу при моніторингу його економічної безпеки в контексті трансформаційних змін / О. І. Вівчар // Сталий розвиток економіки. – Міжнародний науково-виробничий журнал – 1'2014 [23] – С. 194–199.

4. Коротенко Н.П. Порівняльна характеристика державного регулювання підприємництва в Україні та країнах ЄС // Актуальні проблеми економіки: наук. економ. журнал. – 2010. – № 2(56). – С. 4-13.

5. Пономаренко О. Е. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємств / О. Е. Пономаренко. – Економіка розвитку. – 2013. – №1 (53) – С. 77–80.

6. Інтернет-ресурс Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Длугопольська Т. І.

викладач кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права ЮФ ТНЕУ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ

Одним з пріоритетних напрямів соціальної політики є формування та забезпечення соціальної безпеки людини і суспільства. Соціальний захист, соціальна безпека – з одного боку, та соціальний розвиток, соціальні відносини – з іншого, органічно поєднані. Без розвинутих соціальних відносин не може бути стабільної соціальної безпеки людини, суспільства, а остання значною мірою зумовлює розвиненість та зрілість процесів суспільного розвитку.

Формуванню сучасних систем соціального захисту у світі сприяло усвідомлення необхідності створення соціальних амортизаторів ринкових ризиків, а саме – уникнення соціального ризику. Соціальні ризики – це обставини, що об'єктивно погіршують життєдіяльність особи через сукупність соціально-економічних чинників, за яких виникає необхідність у соціальному захисті. За змістом найчастіше виокремлюються такі соціальні ризики як непрацевдатність, безробіття, втрата годувальника, малозабезпеченість та інші.

На міжнародному рівні соціальні ризики як підстава для набуття людиною права на соціальний захист були встановлені у таких міжнародних актах: Конвенції про мінімальні норми соціального забезпечення №102 від 1952 р., Конвенції про основні цілі і норми соціальної політики №117 від 1962 р., Конвенції про допомоги по інвалідності, по старості і у зв'язку з втратою годувальника №128 від 1967 р., а також у Європейському кодексі соціального забезпечення (1964 р.), Хартії основних соціальних прав трудящих (1989 р.) та Європейській соціальній хартії (1961 р.). Перелік соціальних ризиків закріплений і у національному законодавстві, а саме в ст. 46 Конституції України, де проголошується право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працевдатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацевдатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом для існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом [1].